المَرْفُوعَاتُ

Yusuf İslam Dağdelen

الفَاعِلُ / نَائِبُ الفَاعِلِ

1.) FAİL

- Kendisine *malum tam fiil* veya *malum tam fiil manasında* olan bir lafzın isnad edildiği mamuldür.
- *Malum tam fiil manasında olan lafızlar:* ismi fail, mübalağalı ismi fail, ismi müstear, sıfatı müşebbehe, ismi tafdil, masdar, ismi fiil ve zarfı müstekardır.

هَيْهَاتَ زَيْدٌ
ismi fiil — fail
m. tam fiil manası ⊃ بَعُدَ

الزَّيْدَانِ أَقَائِمٌ
fail (haber konumuna kaim) — ismi fail
m. tam fiil manası ⊃ يَقُومُ

ضَرَبَ زَيْدٌ
malum tam fiil — fail

2.) NAİBİ FAİL

- Kendisine *meçhul tam fiil* veya *meçhul tam fiil manasında* olan bir lafzın isnad edildiği mamuldür.
- *Meçhul tam fiil manasında olan lafızlar:* ismi meful, ismi mensub, meçhul manasındaki masdar ve meçhul manasındaki ismi tafdildir.

ضُرِبَ زَيْدٌ
meçhul tam fiil — naibi fail

أَمَضْرُوبٌ زَيْدٌ
ismi meful — naibi fail
m. tam fiil manası ⊃ يُضْرَبُ

FAİL VE NAİBİ FAİLİN AHKAMINA DAİR:

1.) İsim ya da İsim Tevilinde Olurlar.

İsim

ضَرَبَ زَيْدٌ
malum fiil — fail-isim

ضُرِبَ زَيْدٌ
meçhul fiil — n.fail-isim

İsim Tevilinde

أَعْجَبَنِي أَنْ يَضْرِبَ زَيْدٌ
malum fiil — fail-masdara (isme) müevvel

طُلِبَ مِنِّي أَنْ أَنْصَحَكَ
malum fiil — n.fail-masdara (isme) müevvel

2.) Naibi Fail Car-Mecrur Gelebilir.

مُرَّ بِزَيْدٍ
naibi fail

مُرَّ بِهِنْدٍ
naibi fail

❗ *NOT:* Car-mecrur geldiğinde *amilinin müfret ve müzekker* gelmesi vaciptir.

3.) Amillerinin Önüne Geçmezler.

Fail-Naibi Fail — Amili — ____ ✗

4.) Beraber Hazfedilmezler (Masdardan Hariç)

Fiil (eylem) failsiz olmaz. Fail hazfedilince yerini naibi alır. İkisinin birden hazfi caiz olmaz. Ancak *masdar konuluş itibari ile faile ihtiyaç duymadığından* masdardan arkalarında halef bırakmadan hazfedilirler.